

DOMOVINI

RODOLJUBNA LIRIKA

I

Z A G R E B — M C M X L I

DOMOVINI
RODOLJUBNA LIRIKA

I

Z A G R E B — M C M X L I

U R E D I O: J A Č O I V A Š T I N O V I Ć
NAKLADA MATICE HRVATSKIH AKADEMIČARA Z. S O. J. U ZAGREBU

Mjesto predgovora

Dok se kod starijih naših pjesnika nacionalno-politička problematika odražavala često u pjesmama, dok su oni većinom bili zadojeni nacionalno-političkom revolucionarnošću — kod mlađih, pod utjecajem liberalnih ideja, to nije slučaj, iako je vrijednost rodoljubnih pjesama kod starijih pjesnika (Šenoe, Preradovića, Arnolda, Harambašića i dr.) problematična ipak njihove pjesme posmatrane iz historijske perspektive kazuju, da se u njima odrazila jedna životna stvarnost, da su spontano nikle (kolikogod bile usiljene formom i izražajem) i da su zadovoljile jednu svojevremenu potrebu.

Od vremena Šenoe i Harambašića rodoljubni momenat u pjesmama se sve manje ističe. Moglo bi se to tumačiti ili formalno-političkim popravljanjem prilika ili nezainteresiranošću za nacionalno-političku problematiku.

Ako pjesnik u pjesmi izražava doživljavanje svoga unutrašnjeg svijeta, neko intuitivno zahvatanje problema, situacije i stvari, — onda mlađi i današnji pjesnici ne doživljavaju nacionalno-političku stvarnost, koja je i te kako teška. Znači da se oni tada drže rezervirano prema jednom dijelu narodnog života.

Pjesma budi, osvježuje, hrabri i oduševljava čovjeka. Rodoljubna pjesma još osvježuje i uvjerava, pa je za to potrebna svakom narodu. Razumljivo je, da to ne smije biti neka romantična nacionalna limunada, već pravi odraz narodne svijesti i narodne stvarnosti.

To opravdava, i traži dapače, postojanje rodoljubne lirike, koja je umjetnost kao i svaka druga samo ako je dobra i uspjela.

Ako se u socijalnoj lirici zrcali socijalna svijest i stvarnost, onda se u nacionalnoj isto tako zrcali nacionalna svijest i stvarnost. Prema tome svaki narod mora imati svoju rodoljubnu liriku; — prema tome njena potreba je velika. Značenje te potrebe nam biva jasnije, ako usvojimo mišljenje, da i rodoljubna lirika pridonosi svoj obol narodnoj borbi. A činili to već je njen opstanak opravdan, već je njena potreba velika.

Narod shvaćen kao cjelina je jedno biće, biće koje ima posebni život i doživljavanje. Prirodno je da svaki čovjek teži za samostalnošću, pa je zato prirodno da se ta težnja očituje i kod naroda. U rodoljubnoj lirici dolazi do izražaja ljubav prema tom narodnom biću, u njoj dolazi do izražaja cijeli kompleks narodne stvarnosti (ponajviše stvarnosti političkog karaktera).

Problem domovinske, rodoljubne lirike nije toliko značajan za kulturnu i literarno-umjetničku afirmaciju jednog naroda, koliko je važan za osvježanje i bodrenje narodnih snaga u dani ma borbe. Za to svaki narod mora imati svoju domovinsku, rodoljubnu liriku. I mi Hrvati ju imamo. Ona je u najnovije vrijeme, istina, nešto oskudna, ali ipak ovduda onda iskrasne po koja pjesma. Stariji pjesnici su joj više posvećivali pažnje, — ali ta njihova rodoljubna, domovinska lirika vrlo malo odgovara našem literarno-estetskom ukusu, kao i našem današnjem shvaćanju nacionalne problematike. Kako su oni više manje bili u literaturi romantici, tako su to bili i u politici. No, to ne znači, da njihovo značenje i njihovu vrijednost treba potcjenjivati. Mi na njih trebamo gledati u historijskoj perspektivi. A ako tako gledamo, onda nam mora biti jasno, da su oni i u literaturi i u politici morali biti, više manje, romantici, jer je to logična i prirodna posljedica njihovog stava prema problemima, — jer su bili suvremenici svojega doba. Onda su bile takove prilike. Tu se ne da pomoći. Ako su oni u svoje doba odgovarali prilikama i vremenu onako kako odgovaraju naši najbolji pjesnici sadašnjem vremenu — onda su im vrijednosti relativno jednake u odnosu sa današnjim (najboljim) pjesnicima. A, to svakako jest.

Rodoljubna lirika lako prodire među najšire narodne slojeve, koje onda okrepljava u ustrajnosti i borbi, — pa prema tome i igra ulogu jednoga od mnogih faktora koji utječu i potiču na djelatnost za izgrađivanje samostalnog života, koji je osnovni imperativ narodnog bitka i postojanja. Dok njega

nema nebi smjelo biti kod nijednog naroda kulturnih, političkih i socijalnih divergencija. Kasnije su one moguće i nebi imalo smisla kristalizaciju unutarnjih socijalnih i kulturnih prilika sprečavati il nasilno — neprirodno završavati mjerama odozgo.

Sva politička problematika nekog naroda ogleda se u aspektu: biti svoj. Čim se taj aspekt gubi iz vida, odmah se krivo ocjenjuje i tumači činjenično stanje političkog položaja.

Vrijedi to i za rodoljubnu liriku.

Neka se za to u rodoljubnoj lirici iskri ljubav prema domu i narodu; neka se u njoj iskri mržnja na sve narodne neprijatelje; neka ona potiče ljude na rad za samostalan život!

Neka to važi i za ovu zbirčicu!

*

Nije svrha ove male zbirke, da se njom daje antologija rodoljubne lirike. Htjelo se uzeti samo nekoliko najkarakterističnijih rodoljubnih pjesama od najpoznatijih naših starijih pjesnika i tako prirediti jednu malu zbirku.

Budući da će se nastaviti s izdavanjem ovih zbirčica, — u sljedećim svescima bit će obuhvaćena starija i novija rodoljubna lirika u potpunosti.

Dakle ovo je prva knjižica.

Jačo Ivaštinović

U Zagrebu, ožujka 1941.

Antun pl. Mihanović

Hrvatska domovina

Lijepa naša domovino,
Oj junačka zemljo mila,
Stare slave djedovino,
Da bi vazda sretna bila!

Mila, kano si nam ravna,
Mila si nam ti jedina,
Mila, kuda si nam ravna,
Mila, kuda si planina!

Vedro nebo, vedro čelo,
Blaga prsa, blage noći,
Toplo ljeto, toplo djelo,
Bistre vode, bistine oči:

Vele gore, veli ljudi,
Rujna lica, rujna vina,
Silni gromi, silni udi: —
To je naša domovina!

Žanju srpi, mašu kose,
Djed se žuri, snoplje broji,
Škriplju vozi, brašno nose,
Snaša preduć čedo doji:

Pase marva, rog se čuje,
Oj, oj zvuči, oj, u tmine
K ognju star i mlad šetuje; —
Evo t' naše domovine!

Luč iz mraka daleko sija
Po veseloj livadici,
Pjesme glasno brieg odbija,
Ljubni poje k tamburici:

Kolo vode, živo kolo
I na brdu, i u dolini,
Plešu mlađi sve okolo; —
Mi smo, pobre, u domovini!

Magla, što li, Unu skriva?
Nije li to naših jauk turobni?
Tko li moleć smrt zaziva?
Il' slobodni il' su robni?

»Rat je braćo, rat junaci,
Pušku hvataj, sablju paši,
Sedlaj konja, hajd pješaci,
Slava budi, gdje su naši!«

Buci bura, magla prođe, —
Puca zora, tmina bježi, —
Tuga mine, radost dođe, —
Zdravo slobodo, — dušman leži!

Veseli se, tužna mati.
Padoše ti vrli sini
Ko junaci, ko Hrvati,
Lješe krvcu domovini!

Teci, Sava hitra, teci
Nit' ti Dunav silu gubi
Kud li šumiš, svjetu reci:
Da svoj narod Hrvat ljubi.

Dok mu njive sunce grije
Dok mu hrašće bura vije
Dok mu mrtve grob sakrije,
Dok mu živo srce bije!

Smrt Petra Svačića

Tko vlači stope gorskim mrakom?
Pod zlatnim šljemom mrki div,
Za hrast se hvata slabom šakom
Po licu mrtav, okom živ,
Sve juri, juri, bože moj,
Ko da ga pakla goni roj!
Visoko već se junak pope,
Časimice klone, teško diše
I juri dalje — ne smije više:
Putanjom kršnom trag mu piše
Rumena, vrela srca kap,
Niz tvrdi oklop što mu kane;
Obujmila ga muka — stane:
U čudan se je upr'o štap,
Salomljen držak stijega cijela,
Krpetina još na njem visi,
Još zna se kocka rujna, bijela,
To, zastava nam sveta ti si!
Sad drhtne — krene — ali ne sm'je,
Iz rana sikće hrla krv,
Sad klonu, pade na kraj česme,
Smrtonosan ga zgrabi crv,
Bjeginac leži, čam ga hvata,
Al' oko bljesne, s tvrde hridi
Pod svojom nogom divnu vidi
Široku zemlju svih Hrvata:
Visoko čislo zelen — gora,
Srebrolik rijeke zmijski trag,
I zlanti talas sinjeg mora
Put stakla nebo, humak blag,
I njiva svilu, polja zlato — —
Junaku skoči srce nato,
Iz duše dahnuo: »Jao! Jao!
Divota ova pusto groblje,
Taj krasni narod podlo roblje!«
I pokriv lice proplakao:

»Ah propa zemlja!« pjesma brenča,
»Mješ' zlatne krune trn ju vjenča«.
Bjegunac leži, kose zmija
Niz blijedo mu se lice svija;
Al' crne mu se oči krijese,
Širokim svijetom sipljuč bijese.
Jelenak leteć' plah po kosi,
Junaka zgledav, pita: »Tko si?«
Šapućuć liščem pita gaj:
Tko ranjeni je junak taj?
I s grane siva ptica — soko
Na diva tužno sveo oko:
Oj odakle si, sine, pao?
Bjegunac drhtnu, škrinu: Jao!
Na hladni klis mu glava pala,
U šumski mrak se oko gubi
Na trepavici suza sjala,
A usna krvav barjak ljubi!
I ko što sunce gasnuć' pada,
Života gine s oka nada.
Tad dahnu: »Pao sam duboko,
Ni duše, da mi stisne oko
Opijela nema domovina
Za vjenčanog si zadnjeg sina«. —
Svjetlobom planu gora cijela
Zlatokosa je dijeva bijela,
Pred nevoljnikom suzna stala
I tako ga je upitala:
»Planina plačem zamnila je,
Oluja nosi uzdisaje!
Hrvatica sam znajder vila,
Tko ti si? Čim te mori sila?« —
»Tko jesam? Sjenka! Tko bjeh? Petar.
Sudbine zlobne velije vjetar
Sa glave krunu, srce rani,
I umirućeg u gvozd zani.
Ah mrijet da mogu!« Klonuv nice
Ledenom rukom pokri lice. —
»A tko ti krati?« pita vila.
»Pa jošte pitaš? Kleta sila.
Vladarom, kraljem bjeh Hrvata,
Kraj mora slovila mi vlast,

Ja skoćih iznijet' puk iz blata,
Nek' procvate mu sreća, čast.
Sva zemlja kipi, burna smjesa,
Na zlatnu krunu prsnu krv,
U svakom srcu trista bijesa,
Svud glođe razdor, paklen crv,
Ne pitaju, već bijesni za dom,
Ne pitaju već, što je čast,
I svatko pregnu podlom nadom,
Da usvoji si krune vlast.
Sloboda ludost, zakon bič,
Mahnitao vlada, vlada krič,
U bratskoj krvi se je grezlo.
I svaki boljar grabi žezlo.
Tad izbra mene volja puka,
Ja shvatih žezlo, trgoh mač,
A gvozdenu mi munjom ruka
Po našoj zemlji kosi drač,
Nek jedna samo cvate trava:
Slobode ljubav, rada slava.
Krmara ruke burne vale
Kad ocean se trese sav,
Krepkoćom muškom smjelo žvale,
U luku vodeć' lomem plav;
A takav krmar bijah ja;
Već smirila se bura sva,
Nu čuj strahote! gnjev hudoba
Na bijedni dom se krišom srote.
I kleta zavist podlog roba
Slobodu, krunu zemlji ote.
S ramena bijes mi grimiz trže,
Po carskom ruhu kocke vrže,
I žezlo slomi, na krunu pljuje,
Od svoje krune novac kuje.
Tad sveti ovaj digoh stijeg,
A izdajice traže bijeg!
Al' čuj! oj grdne li sramote
Do višnjeg Boga čuj grehote:
Boljari pjani s mržnje klete
U svoju zemlju zovu strance,
Slobodi svojoj da se svete,
slobodi svojoj kuju lance.

A stranac dođe — roj Hrvata
Četimice se u boj jata,
Pomagat koga? Domovinu?
Ne! — izdati je tuđem sinu! —
— Pod ovom gorom planu boj,
Uza me stala vjerna šaka,
Visoko digoh barjak svoj,
I brižnu krv od sto junaka, —
Zagušila nas bijesna množ.
Svi moji padnu — pade nada,
A hrvatski mi, ču li, nož
Svom kralju smrtnu ranu zada.
Čuj, vesele im trublje glas,
Boljari to su svi Hrvati
S tuđincem boljar sad se brati,
Jujučuć u taj crni čas,
Gdje propala nam čast, sloboda,
Za mito koju Hrvat proda.
Čuj pjanom trubljom ječi gora,
Od strave drhće gorski mir,
Na lješinah se slavi pir;
I strance vode sve do mora
Jujučuć gudi putem đavo,
A gavrani im grakću: »Zdravo!«
Zar mogu umrijet' — u taj tren,
Gdje kraljevine naše sjen
U vječni, gluhi klone grob,
Kad što bje Hrvat — sad je rob,
Slobodnjak zadnji mogu l' — ah!«
Grčevito tad junak vrli
Ledenu hrid uza se grli
Da k zemlji spregne duše dah.
Al tužna vila tad se spusti,
I usnom dirnuv njegov' ve usti,
Vladaru zadnjem to će reć:
»Sudbine gledaj zrcalo,
Da, sila krvi mora teć,
Hrvat u bit će zlo i zlo,
Raskrožit će ga sa svih strana,
Grobolika će vladat' kob,
Sva zemlja bit će jedna rana,
Zaboravit će i tvoj grob.

A širom polja krvna, sveta
Kotrljat će se kocke svijeta.
Sve proždre burnog časa mijena,
I kraljevstvo nam bit će sjena.
Al' doć' će dan — i svanut zora,
Tvoj podići ću barjak svet,
U zraku ovih zelen gora —
Proniknuti će novi svijet.
Taj puk sad smrvljen i poražen,
Rugavet strancu, prezren, gažen,
Razmrviti će grobu vrata,
Zagrmiti će svijetu: Čuj!
Gle još nas ima, još Hrvata!
Slobodu našu, svijete, štuj!
Po zimi svanu pramaljeće,
Sloboda cvate — cvate cvijeće,
Sloboda sjat će domovini!
U miru, sinko, sad umini!«
Bjeguncu bijesnu crne oči,
I radostan se u vis skoči,
Zagrabit' vode brz se prignu,
Pa kacigu si zlatnu uze,
Tri kapi srca, do tri suze,
U šljem svoj pusti, pa ga dignu,
Daleko grmeći po toj gori,
Gromovit glas mu zbori:
»Oj zlatna zvijezdo večernjice
Na neba što se vineš svod,
Naj evo zadnje nazdravice,
Što kralj ju pije za svoj rod!
Da Bog da, poslije dugih ljeta
Slobodom cvala zemlja sveta!
Da Bog pobrza rođaj dana,
Kad presuši u rodu rana,
Zaboravit nam noć tu dao,
U koju bijedni narod pao;
I svač'je srce vjerno budi!
Poštenje satri podlo mito,
Hrvati nek' su cijeli ljudi,
Po svijetu pleme plemenito!
A ti, oj zvijezdo večernice,
Kad rodu dan se opet vrati,

Razvedri svoje alem — lice,
I danicom će rod te zvati!
Oj hvala, hvala, bijela vilo,
Sad umrijet je kralju milo!«
Cjelunuv vilu, junak pade,
Taj stijeg mu sveti pokrov bio,
Još zinu — dušu zvijezdam dade,
I vila plače — tijo — tijo.

*

Mi? Satrli smo grobu vrata,
Da, još nas ima — još Hrvata.

Budi svoj

Oj, budi svoj! Ta stvoren jesi čitav,
U grudi nosiš, brate, srce cijelo,
Ne kloni dušom, i da nisi mlitav,
Put vedra neba diži svoje čelo!
Pa došli danci nevolje i muke,
Pa teko s čela krvav tebi znoj,
Ti skupi pamet, upri zdrave ruke,
I budi svoj!

Oj, budi svoj! Znaj, tvoja glava mlada
Nebolike ti zlatne sanke budi,
Ko sivi soko uzvinu se nada,
Al svijet je svijet, i ljudi tek su ljudi.
Da, zbilja goni s uzglavlja te meka,
U sebični te zovuć svjeta boj;
Ma što te, brate, u životu čeka:
Ti budi svoj!

Oj, budi svoj! Taj svijet ti nije pako,
Ni raj ti nije; rodi trnom, cvijetom;
Ni desno, lijevo da se nisi mako,
Već ravno pođi, dok te nosi, svijetom:
Bez obzira koracaj krepko, živo,
Dok ne rekne sudbina tebi: Stoj!
I pravim drži pravo, krivim krivo,
I budi svoj!

Oj, budi svoji Ta božji ti je zamet
A Bog sve mrzi, što je laž i varka;
I neka ti je vazda vedra pamet,
I srce vrelo, duša čista, žarka;
Nek ravno um i srce tvoje važu,
Tek tako bićeš čovjek, brate moj!
Da zli i dobri ljudi smjerno kažu:
Da, on je svoj!

Oj, budi svoj! Al brat si budi braći,
I radi za svijet, al ne slušaj pljeska;
I ljubi svijet, al ne nadaj se plaći,
Jer hvala ljudska voda je vrh pijeska;
U tvojoj svijesti hvala ti je trudu,
S poštena lica teče pošten znoj,
I nisi, brate, živio zaludu,
Kad jesi svoj!

Oj, budi svoj, i čovjek ljudskog zvanja!
Pa diži čelo kao sunce čisto;
Jer kukavica tek se rđi klanja,
Tvoj jezik, srce nek su vazda isto.
Za sjajnim zlatom ko za bogom gleda
Tek mučenika podli roj;
Ti gledaj, da l' i duša zlata vrijedi,
Pa budi svoj.

Da, budi svoj! Pa dođe l' poći hora,
Gdje tisuć zvijezda zlaćenih se vije,
Kad čovjek račun završit si mora,
I ti ga svršuj, nek ti žao nije;
Jer tvoje srce šanut će ti'o;
Oj mirno, brajne, sad si račun zbroj!
Poštenjak, čovjek na zemlji si bio:
Bio si svoj!

Hrvatska pjesma

Glasna, jasna od pameti
Preko dola, preko gora
Hrvatska nam pjesma leti
Sve do sinjeg tamo mora,
Časak meka
Čas ko grom,
Vječna jeka
Za naš dom.
Davor oj,
Brate moj!
Nek se slože grla bratska:
Živila Hrvatska!

Gromorna se orijaše,
Zator slaveć, Tatar — kana;
Uz nju vječnom slavom s'jaše
Zastava od sto nam bana;
Turad spleša
Bakač ban,
Svijet potresa
Frankopan.
Pojuć: oj!
Brate moj!
Nek nam bljesne sablja bratska,
Živila Hrvatska!

Širom vala pjesma zvoni,
Naša pjesma iz sto grla,
Kada u svijet lađu goni
Od mornara četa vrla.
Talas vrije
Gine brijeg
Slavno vije
Naš se stijeg;
Mornar moj
Pjeva: oj!
Složite se grla bratska,
Živjela Hrvatska!

Nojcom blagom tih se ljulja,
Ljupke pjesme odziv sladak,
Kao milen pjev slavulja,
Što kroz zelen cvijeli hladak,
Kad doziva
Vojno drag
Milka živa
Uzor blag:
Dođi oj,
Raju moj!
Mladim pjeva četa bratska:
Živjela Hrvatska!

Davor braćo s duše pune,
K zvijezdama nek se pjesma vine,
Kada klikće, plače, dune,
Kao vjetar sred pučine.
Svako doba,
Svaki čas,
Sve do groba
Diži glas,
Pjevaj: oj,
Brate moj!
Nek se čuju grla bratska:
Živjela Hrvatska!

U spomen Dmitra Zvonimira

Zastavu diž'te, hrvatski ljudi,
Danas je našeg kraljevstva god,
Grmite gromom, junačke grudi,
Neka vas čuje nebeski svod:
Kraljevstvo mi smo,
Robovi nismo,
Korijena starog zelena grana,
Osam vijekova stoji nam hrast;
Ali mu vjenča današejg dana
Vrhe visoke slava i čast.

Osam vijekova burnih uminu,
Kraljevski odkad sjajio Spljet,
Otkada krunu hrvatskom sinu
Na glavu stavi hrvatski svijet,
Na oči svijetu
Zakletvu svetu
Zvonimir složi naše slobode,
Dignuo mač od Boga nam dan;
Sjećaj se časa svetog, oj rode,
U srce piši slavni taj dani

Tisuća ljutih snađe nas muka,
Sto puta zla nas šibala kob,
I već da klone junačka ruka,
I već da stijeg naš padne u grob:
Ali se opet
Trgnuo popet,
Da nam se vije u staroj slavi,
I da nas vodi u sveti boj,
Nikada Hrvat ne zaboravi,
Da je slobodnjak, na svome svoj.

Grmite u grom, ljudi Hrvati:
Proklet da bude svaki od nas,
U srcu komu umrla mati,
Iz grla nesto hrvatski glas,
Mljedna kom duša
Nehajno sluša,
Zavičaj kad mu kuka i plače;
Poharo svakog gromovnik Bog,
Kojemu srce ne igra jače,
Slavu kad čuje spomena tog.

Majčice, sinci, kćerke i oci,
U kolo složno stanite tuj,
More i gore nek su sviedoci,
I ti nas sjeno Dmitra, čuj:
Ma ni do vijeka
Majčina mlijeka
Neće nam sahnut s usnice kaplje —
Bilo nam dobro, bilo nam zlo,
Dokle se grob nad nama ne sklaplje,
Branimo sveto hrvatsko tlo!

A ti, oj Bože, care gromova,
Svetoj nam zemlji srećice daj;
Skupi nam narod hrvatski snova,
Neka je jadom, razdoru kraj,
Zraka visoka
Tvojega oka
Neka nas grije, neka nam sijeval!
K sreći povedi, k ljubavi nas
Cijeli da narod hrvatski pjeval:
Slava ti, Bože, dođe nam spas!

Kleveticima Hrvatske

Ni riječi više! Već ste dosta
Nagraktale se, crne vrane!
Dogrdjela nam vika prosta
I kletva vam na sve strane;
Uzavrela je naša krv,
Uskipjela je nama žuč,
Gdje potajice ruje crv,
Gdje himba gasi našu luč,
Gdje zlobnik svuda baca blata,
Amanet rušeć nas Hrvata.

Kad cijelim svijetom išla tužba
Na ljudoždere, na barbare;
Hrvata kada pogna služba,
Da, vojnik, svuda pali, tare;
Kad slijedeć tuđeg bubnja grom,
U dalek ponije glavu kraj,
I dok je njegov kuko dom,
On tuđem domu donije vaj;
Kad svijet nas kleo, nam se smijo:
Ej! jel' te, to je Hrvat bio?

Kad nemilomu nalik paši
Po ropskih ledi našeg puka
Stupahu bijesni velikaši,
A bič im tresla ljuta ruka;
Kad seljanin naš bio glup,
Kad seljanin naš bio rob;
Kad u srce ko nož mu tup
Sve rivala se huda kob,
Kad svaki bijes ga dero bio:
Ej! jel' te, to je Hrvat bio?

I kad tu zemlju pustu, gluhu
Raskrojše na male peče,
Da ko po Isusovu ruhu
Tuđinac po njoj kocke meče;
Kad Frank, Turčin, Mlečanin
Rastrovaše nam svaki tren;
Kad Hrvatske nam majke sin
I svakog bijesa bio plijen;
Kad niko nas ni pisnut smio:
Ej! jel' te, to je Hrvat bio?

Da, Hrvat svakom strancu sluga,
Da, Hrvat tuđoj ruci cijepac,
Da, bijedan prosjak, vrijedan ruga,
I glupak, gluhak, podlak, slijepac,
Grdoba ljudska za taj svijet,
U ljudskom kolu mrtav panj,
Na tuđoj njivi samo smet,
Ni vrijedan, da se pita za nj,
Da trag ga sunca božjeg grijo:
Ej! jel' te, to je Hrvat bio?

Al sad, gdje grobna kora puče,
Gdje zvjezda nam vrh čela zasja,
Gdje pomlađeno srce tuče
Žestinom punog gromoglasja,
Gdje iza bijede, muke, zla,
Povratio se vid i sluh,
Gdje žarom drhtnu duša sva,
Slobode gdje nas dirnu duh, —
Sad grakću crnih vrana jata:
Ta nema, nema već Hrvata,

Iz mrtvog se prenuo kala
Med ljudi i sad smo ljudi,
I naša svijest nas spasit znala,
Izmamit ploda našoj grudi,
Duhova skupit dičan broj,
Razgalit neba jasni svod;
To naše sjeme, naš je znoj,
Po božjem pravu naš je plod;
A crnih vrana grakću jata:
Ne! Nema žetve za Hrvata.

I sjetismo se, što je slava,
I sjetismo se stare knjige,
I sjetismo se našeg prava,
Pošteno to nam jamu brige;
Uz druga prista vjeran drug,
Sve, sve si stvori Hrvat sam,
Orača bijednog skromni plug
Sagradio je znanja hram;
A crnih vrana grakću jata:
Ta gdje je šaka ta Hrvata?

Ej dođite, vi mudrovani,
Naoštrite si silnu pamet
I traž'te, od čega li smo tkani,
I čije krvi nam je zamet.
Šta znate? Sladak nam je kruh
I vrela kap i topla peć;
Utovit zna se tuđi puh,
I lijep se novac daje steć,
To sve će naći vrana jata;
Al nigdje, nigdje baš Hrvata.

No pitajte nam zelen - gore,
Protrijebite nam naša sela,
Pogledajte uz sinje more,
I ovaj narod kršna tijela.
Pa pitaj narod: Što si baš?
I reći će ti bistra svijest:
Ja Hrvat, a to kraj je naš,
Tu naše srce, tu nam pest,
Što nemilice svakog hvata,
Koj ne zna, ima l' gdje Hrvata.

Maleni jesmo, istina je,
Al pitaj redom prošle vijekove,
Sve pitaj ove zemlje kraje,
I prolivene krvi rijeke,
I svako će ti glasno reč:
Taj lijepi kraj, to sveto tlo
Po pravu znao Hrvat steć,
Što ima, i zavrijedio;
Po sablji, duhu baština ta
Svojinom, pravom jest Hrvata.

Šta tražite? Da zavrgnemo
Svoj rodni kraj, što svak ga ljubi?
Da naše ime bude nijemo,
A tuđe da se svuda trubi?
Da potratimo djeda znoj,
Da slomimo si štit nam drag?
Da izbrišemo spomen svoj?
Hrvatu da je Hrvat vrag?
Da ono, što je svijetu sveto,
Nama bude crno i prokleta?

Ne! Borci jesmo čovječanstva,
Sloboda duha nam je geslo;
Branikom bjesmo od tiranstva,
Sa duše nam se igo streslo;
Nek živi svako, gdje je živ,
Nek svaki slijedi pravde smjer,
I niko nikom ne bud kriv,
I brat da nije bratu zvijer:
Da ljudi, što ih zemlja broji,
Slobode sinci, budu svoji.

Slovinstva jesmo drevna grana,
Zelena jošte, Bogu hvala!
U slavskom nizu od đerdana
Ko dragulj naša slava sjala;
Slovinske majke junak sin
Hrvatom će se Hrvat zvat,
Ni Josip niti Benjamin,
Jer ravan nek je bratu brat,
Pa znaće crnih vrana jata,
Da jošte živi rod Hrvata.

Himna „Zvonimirova”

Oj sinci Zvonimira,
I nama kucnu čas:
Iz našeg zove mira
U boj nas trublje glas;
U sveti boj za ime,
Za pravo roda svog:
Il' mriet il' živjet s njime —
Nek sudi vječni Bog!

Dok Hrvat stražu stoja,
Evrope prvi zid,
Od praha mu i boja
Potamnje bistri vid;
I mnogo pravo sveto
U tamni pade grob:
Tuđinstvo skrivi kletu,
Da Hrvat bješe rob.

U jedno kolo mili
Hrvati mladi svi;
Što djedi drugim bili,
To sebi bud'mo mi:
Nedobljiv bedem prava,
Slobode mač i štit;
A treba l' naših glava,
I krvcu ćemo lit.

Jedinstvo, rad, sloboda
Nek vode, braćo, nas,
Raskivat lance roda,
U slozi tražit spas;
Da s roda kletva spane,
Tuđinstva teški jad,
Nek mladi dan nam svane,
Ta još je Hrvat mlad.

Putnik

Bože mili, kud sam zašo!
Noć me stigla u tuđini,
Ne znam puta, ne znam staze,
Svuda goli kamen gaze
Trudne noge po pustinji!

Još noćaja niesam našo!
Sjever brije s snježnog brda,
A tuđincu siromaku
Još je veći mrak u mraku,
Još je tvrđa zemlja tvrda!

Na okolo magla pada,
Zastrta je mjesečina,
Ne vidi se zviezdama traga,
Majko mila, majko draga,
Da Ti vidiš svoga sina!

Da ti vidiš njega sada
Okružena biedom svega,
Ti bi gorko zaplakala,
Ruka bi ti zadrhtala
Od žalosti — grleć njega!

Zašto tebe nisam slušo,
Kad si meni govorila:
»Nejdi, sinko, od matere
Koja mekan ležaj stere,
Tebi usred svoga krila!

Nejdi, sinko, draga dušo,
Nejd' od krova očinskoga,
Tuđa zemlja ima svoje,
Ne poznaje jade tvoje,
Tuđa ljubav ljubi svoga!«

Govoreć sa sobom tako,
Ka kolibi jednoj klima,
Koju spazi iznenada
Umoreni putnik sada,
I zakuca na vratima.

Otvarajuć sve polako,
Pitajuć se: tko će biti?
Glavu pruži jedna stara.
»Daj u ime božjeg dara,
Bako, meni prenoćiti!

Ne znam gdje sam — kud sam zašo,
Noć me stigla u tuđini,
Ne znam puta ne znam staze,
Svuda goli kamen gaze
Trudne noge po pustinji!

Drugi noćaj gdje bi našo!
Sjever brije s snježnog brda,
A tuđincu siromaku
Još je veći mrak u mraku,
Još je tvrđa zemlja tvrda.

Na okolo magla pada,
Zastrta je mjesecina,
Ne vidi se zviezdama traga,
Majko mila, majko draga,
Primi pod krov tuđeg sina!«

»»Primila bih tebe rada,
Ali vidiš, da spavaju
Ovdje sinka tri i kćerice,
Koje cielo majke srce
I svu kuću ispunjaju!««

»Nij' daleko već do dana,
Već pozdravlja pievac vile;
Dok zagrije danak boži,
Malo vatre daj naloži,
Da otoplím smrzle žile!«

»»Vatra mi je zapretana,
Drva nema skoro ništa,
Ovo malo što j' unutra,
Trebalo joj djeci sutra,
Kad se skupe kod ognjišta!««

»Za tuđinca ništa nemaš,
Tuđa majko, kad te moli,
Tuđe diete tvoje nije!« —
Tim mu grozne suze dvije
Niza lice kapnu doli.

»»Gdje su ruke tvoje majke,
Sad da skupe suze sina?
Gdje koljeno, da počine,
Da si teško breme skine,
Gdje je tvoja domovina?«« —

Ko da su mu grči ljuti
Timi riečmi srce stisli.
Sav ukočen putnik stoji,
Leden znoj mu čelo znoj
I otimlje mozgu misli.

Al oči mu uzdignute
Okrenu se, oj onamo,
Gdje od drage domovine
Svako jutro sunce sine,
Tamo željom hiti, tamo!

»Tebi opet duša diše,
Tebi srce opet bije,
Domovino, majko sreće!
K tebi opet sin se kreće,
Od radosti suze lije!

Primi opet svoje diete,
Do vieka će tvoje biti,
Ljubit tebe svako doba,
U tvom polju daj mu groba,
Tvojim cviećem grob mu kiti!«

Zora puca

Polnoć prođe — što me budi
U to doba iz sna moga?
Žice same zaigrale
Na guslama djeda moga,
Zaigrale iz tihana:
Zora puca, bit će dana!

Polnoć prođe — još pokriva
Mir preblagi dol i goru,
Ali lagan vjetrić šapće
Od istoka k sinjem moru,
Šapće slatko iz tihana:
Zora puca, bit će dana!

Polnoć prođe — uspavana
Leži morska okolica;
Probuđena ali jedna
Od istoka leti ptica,
Pjeva slatko iz tihana:
Zora puca, bit će dana!

Polnoć prođe — još u tmuni
Nebo, zemlja jest i voda,
Ali sieva od istoka
Sjajna vila slovskog roda,
Glasi amo iz tihana:
Zora puca, bit će dana!

Zora puca, bit će dana!
Okreni se k zlatnom vedru,
Slavna zemljo dalmatinska:
Evo Zore u tvom njedru,
Da otkrije zakopana
Tvoja blaga — evo dana!

Bože živi !

Bože živi, blagoslovi
Naših srca plamenište,
To hrvatsko hrvalište,
Milu zemlju, sveti dom,
Da se mladi, da se novi
Svakim miljem rodu svom!
Bože živi, blagoslovi
Svetu zemlju, mili dom!

Bože živi i sjedini
Tvoju zemlju jednog roda,
Tuđa radost, naša škoda
Da imala bude kraj.
Kad smo jednog oca sini
I jednu nam majku daj!
Bože živi i sjedini
Jednog roda troji kraj!

Bože živi i okrijepi
Rod naš slavni, rod naš mili,
Da odoli svakoj sili,
S kojom mu je biti boj.
Uskori mu danak lijepi
Kad će biti samo svoji
Bože živi i okrijepi
Narod naš za svaki boj!

Bože živi i uskrisi
Našu sreću dosad jadnu,
Protivnici da joj padnu,
Prijatelji steku moć.
Daj sunašcu, Bože mili,
I pred naša vrata doć!
Bože živi i uskrili
Našu sreću, našu moć!

Bože živi i zažari
Svetu vatru rodoljublja,
Svako srce budi zublja,
Svako oko budi plam,
Da s narodne svete stvari
Sav usplamti narod nam!
Bože živi i ražari
Rodoljublja sveti plam!

Bože živi i povrati,
Što je naše, nama skoro,
Ljudska pravda vraća sporo,
A duguje dugo već
Staru bar nam krv naplati,
Dok ne bude nova teć!
Bože živi i povrati
Nama, što je naše već!

August Harambašić

Hrvatskoj

Sa Tebe su strgli kraljevsko odijelo,
Izranili Tvoje božanstveno tijelo,
Robinja si tužna, mučenica prava!
Izdajom i zlobom svezali Ti ruke,
Stvorili te žrtvom sebičnosti puke, —
Al Te moje srce ipak obožava!

Bijedna si sirota kraj obilja svoga,
Od uresa davnih nemaš ni jednoga:
Doli krasne zemlje, divne grudi Tvoje,
Doli bistrih rijeka, Tvojih suza sjajnih,
Do l' u gorah gvožđa osvetnika tajnih,
Oj za njimi davno gine srce moje!

Ah, to me boli! Ti nemaš slobode,
Nemaš svoje soli ni kruha ni vode,
A kraj svoga divnog i tolikog blaga!
U naroda vijeću Tvoj se glas ne broji,
Al su tomu krivi tek sinovi Tvoji —
Ipak si mi mila, ipak si mi draga!

Od Adrije tamo do hladna Timoka,
Od Balkana pa do Triglava visoka
Svud su Tvoja djeca — i svud sreća huda!
Tu se oni krste raznimi imeni.
Al su za to davno sužnji zarobljeni,
Jer razdiru sami Tvoja divna uda!

Oh, gdje Ti je slava, kruna, mač i žezlo,
Zar je tvoje tijelo u krvi ogrezlo,
Da vijek čamiš jadna posred ropskog čama?
Gdje su sada Tvoji nekadanji dani,
Gdje su Krešimiri, Zrinski, Frankopani?
Davno li ih, jao! krije grobna tama!

Ipak hman me pute: Slaba si, malena,
Od vlastite djece podlo ostavljena:
Ta i ja sam vazda trpio i strado!
Na lagodi slabić, znadem, živi rade,
Al slobodu sticat mnogo li je slađe,
I žrtvovat za nju svoje žiće mlado!

Nek se diče Rusi svojom veličinom
I Francuzi umni slavnom otadžbinom,
Il Englezi marni svojijem mornarstvom!
Ne zaviđam sve vrline ote:
Van Hrvatske za me ne ima ljepote,
Ja se njome dičim i njenim — »barbarstvom«!

Klevetnici pusti, ptice zlokobnice,
Podlost im je duša, nepoštenje lice,
Vrijeđaju Te tako, majko moja zlata!
A ne znadu jadni, da si tisuć ljeta
Umijeću i znanju apoštolka sveta, —
Al Hrvatska Ti si — sad im nepoznata!

Jest, Hrvatska Ti si! meni sve na svijetu,
I zanosan evo duši u poletu
Slavim Tebe pjesmom, Tebi posvećenom!
A jedanput valjda dočekat ću zgodu,
Da se borit mogu za Tvoju slobodu,
Pa da jednoć bar Te vidim osvećenom!

Ah, ta miruj srce, miruj dušo čista,
Najdivnija nada ko zora se blista,
Budućnost je naša, ma se tko protivi!
Hrvat već i sada ropske lance stresa,
Vesela mu klika ori do nebesa:
Hrvatska je evo spašena, da živi!...

U nevolji

Moj narod još je živ!
Al klonula mu snažna ruka
Sa tisuć zala, tisuć jada,
Sa tisuć rana, tisuć muka
U teškom ropstvu on mi strada
Ko sapet div,
Vojevat nekoć za slobodu vičan!
Al duša jošte ostala mu čista
I u tom žiću, koj je putu sličan,
Na Golgotu što vodio je Hrista.

Junaci svijetom bijahu naši stari,
A sada za nas nit tko zna, nit mari!
Il veseo ili sjetan,
Il bijedan ili sretan:
Nek trpi Hrvat jadan,
Za sućut mu je svijet ko kamen hladan!
Ta briga koga, kad se loša sreća,
A često prije — u nas domak svrati,
Na tome svijetu jedva tko se sjeća,
Da na njem jošte žive i Hrvati.

A Hrvat gorko muči,
U žilah krv mu sane,
U glavi miso plane:
Prokletstvo onom, koj nas tako skući!
I nevolja mu biva teža, veća,
Gdje sretnih dana on se jadrnik sjeća,
Pa dušom sjekne osjeka i plima
Veselja malog, a goleme tuge,
I lomi srce kao morske hridi!
Al nada sine poput sjajne duge,
I zalud borba zadnji čas joj snima,
Što svačji očaj mora da zastidi,
Pa bio srca makar kako kleta:
Djedova to je uspomena sveta,
I čvrsta vjera, a uz čvršću volju,
U bolju sreću i budućnost bolju.

U bolju sreću?
Al bude l' sreće za nas,
Gdje znadeš dužnost preću:
Izliječit rane što nas tište danas!
O sreći duša nikad nek ne sanja,
Dok sav ti narod treba smilovanja!
Imasmo svoju krunu,
Imasmo svoga kralja,
Imasmo povijest, slavnih čina punu
Al sad nas resi mučenička halja!
Sad nije Hrvat svoj u svom!
Ne silom, nego varkom
Razdijeliše mu dom,
Gdje svaku svetu stopu
Za prosvjetu, Evropu,
Natopio je svojom krvlju žarkom!
U teškom jadu tom
Veličje staro posta sanak tašt,
Razdijeliše mu dom,
Ko nekoć Jude čisti Hristov plašt!
I Hrvatska nam, nekoć toli slavna,
Obnemogla je, zamrla odavna,
Malena sad, ko dragog groba gruda,
A u njoj, jao, još toliko — Juda!

A narod, puk?
On mirno teža crnu zemlju svoju
I blagoslov si teškom čeka znoju
Uz groban muk.
Zar zna on, što je propala sloboda,
Zar zna on, što je izgubljena kruna,
Zar zna on, što su pogažena prava?
On samo zna, što trebaju gospoda,
Da njima vazda bude torba puna,
Pa mir i Bog! da još je živa glava!
On slabo koga krivi,
Što ti ga stigli jadi,
On radi tek da živi,
A živi tek da radi!

A zemlja je i divna i lijepa,
Pa blagoslov dijeli muki svakog rada,
I velika bol ti živo srce cijepa,
Gdje pohlepan ga tuđin u svoj koš sklada!
Po načinu svojem
Usrećit nas radi:
On našijem znojem
Svoju kuću gradi!

A narav nam mati ne zna gospodara,
Već tešku muku
Od tisuć ruku
Sa jednim mahom nesmiljeno shara!
I gdje je seljak mile volje
Promatro svoje plodno polje,
U samu srcu već se radujući:
Od zlatnog klasja puna kola,
Gdje dva mu volka budu doma vući, —
Sad nema možda žetve pola,
I možda samo stim i pustoš gola!
A harač platit treba,
Ma zadnjom korom hljeba!

O rode moj, o mučenički rode,
I narav tako često strt te radi,
Obiljem svakim Tvoje zemlje ploda,
A ipak često pogibaš od gladi!
U nevolji i svojoj teškoj bijedi
Ne zdvajaj ipak bez kraja i mjere:
Ta svaki narod bolju kob zavrijedi,
Koj u se nikad ne izgubi vjere!
Ne kloni duhom, trpi i podnosi,
Pa makar bijedan — i tim se ponosi!
Slabića svaki vihor o te baci,
Na mucu tek se poznaju junaci!
O budi junak, sjekni voljom živom,
I sada bogac — bit ćeš opet divom!

Narodu

Na odru vidim jadan već i Tebe.
Pod silu su na njega Te poplegli,
Voštanice su oko njeg užegli,
A Ti još živ, al ne znaš već za sebe!
Oh, gdje je druga Tvojih boljih dana,
Sloboda slatka, zaručnica Tvoja,
Junakinja sred mira i sred boja —
Odavno već je mrtva, pokopana!

Pa zar i Ti već poginuti kaniš,
A s teške boli, stid me je izreći:
S kukavštine zar kaniš u grob leći,
Ni od nje zar se ne znaš već da braniš?
Sotonski smijeh zar ne čuju ti uši
I poruge i doskočice smjele?
Da, uprav tako vrazi se vesele
Kukavno paloj izgubljenoj duši!

A gle, i Ti bi mogo živjet istom,
Da samo malo za njegov imaš sluha,
Da samo malo imaš krepka duha,
I Ti bi svojim mogo biti Hristom!
I što je Tebi tuđa strla zloba
Slobodu Tvoju, a već ljeta mnogo,
Ko Isus Lazara, i Ti bi mogo
Junačkom voljom dignut ju iz groba!

Ah, ustaj rode! Ta još mrtav nisi,
Zar okora Te još ne dira jeka?
Zahrđala Te evo sablja čeka,
O davno ona već bez posla visi!
Oh, ustaj rode! ustaj s toga odra,
Još stari ponos poginuo nije,
Još duh otaca nad Tobom se vije.
I zastava: crvena, bijela, modra!

Oh, ustaj rode! Eno krasno polje,
Na njemu trava tako se zeleni,
Al da se jednoč krvlju zarumeni,
Zar ne bi bilo divnije i bolje?
Il zar se bojiš, zar bi bilo škoda,
Da poginemo, toli jadno roblje?
Nad tim bi poljem dignulo se groblje,
Al na tom groblju nikla bi sloboda!

Il ako svijest već nemaš više bodru,
I ako baš uz najbolju si volju,
Ne možeš više k tomu krenut polju,
Već izdišeš na žalosnom si odru:
Posegni bar u teškom jadu svome
Za voštanicom zadnjom si žestinom,
Upali kuću, Tvoja je starinom,
Upali kuću, pa izgori s njome!

Ružmarinke

III

Hrvatska je, dušo,
Svaka moja miso,
Dok ko čovjek budem
Mislio i diso.

Hrvatska je meni
Raj i život pravi,
Ona mi je uvijek
U srcu i glavi.

S njene teške kobi
Jad mi srce cijepa:
Ti si, ko i ona,
Uboga, al lijepa!

IV

Rob sam, ljubo, istina je,
Al baš zato ljubim žarko:
U tamnici istom učiš
Obožavat sunce jarko.

Tamnica je izba moja,
Hodi u nju, sunce, hodi!
Pa me barem tu iz ropstva
Popridigni, oslobodi!

Tu će onda bit sloboda,
Meni tako mila, sveta,
Tu je neće uništiti
Ni milijun bajuneta!

Domovina

Zimska nojca već se šalja dolom,
Sitne svijeće po svem pali selu;
Sniježak prši, — svakom stablu golom
Rad bi natko košuljicu bijelu.

Na kraj sela stoji kuća stara,
Kano raka čini ti se grobna;
Al da vidiš, kako pogled vara,
Ded zaviri na okanca drobna.
Nasred stola svijeća dogorijeva,
Do nje zdjela, pladnji, suđe ino;
Majka kćerci, gle uz zipku pjeva:
»Lijepa naša domovino«...

Sinčić mali ocu si na krilu
Drži knjigu punu slika, bajka;
I začaran sluša pjesmu milu,
Što mu snenoj seci pjeva majka.
Netom šapnu rujne usne sina:
»Reci, tato, što je domovina?«

Otac svoje pogladio zlato,
Pak mu milo odgovara na to:
»Dok si bio malen kao seka,
Domovina bila ti je cijela;
Ova zipka kićena i meka,
Majka, ja i ova izba bijela.
Zipka te je ljuljala u sanje,
Majka svojim mlijekom dojila te,
Ja po izbi — nakon muke danje —
Igrah s tobom igre umiljate.

Malo poslije pružila se širom
Preko dvora, vrta, naše njive,
Donle gdjeno stoje vrbe sive,
Gdjeno gorski potok šumi s mirom.
Onda njojzi pripadala staja,
I kravica, što nas mlijekom hrani;
Male koke, što nam nesu jaja,
Vjerni kudro, što nam kuću brani.

Poslije, kad ćeš poć' u prvu školu,
Pružiti će se ona po svem dolu,
Cijelo selo obujmit će tude,
U njemu dobre i radine ljude.
Da još više: one humke, šume,
Što će ljeti jagodama rodit;
One bijele staze, ravne drume,
Kud će tata nedjeljom te vodit.

Ali tvoja duša dobro sluti,
Da još dalje vode ovi puti:
Vode preko polja, rijeka, gora,
Vode uzduž širokoga mora.
Svud se nađu sela, bijeli gradi,
Svuda bistra uma dobri ljudi:
Kojim isti govor život sladi,
Kojim isto srce grije grudi.

Oh, daleko, sinko moj, se pruža
Ova naša domovina krasna;
Njeno ime — mirisna je ruža,
Njena slava — zvijezda vijekom jasna.
O toj slavi pričat će ti knjige,
Štono ćeš ih diljem škola učiti,
Pri tom često morit će te brige,
Kako li ćeš pravo sve dokučiti.

Ali zato duša će ti ronit
U davninu nevidovnih međa,
Iz nje će ti kao bajka zvonit
Zveket mača junačkih nam pređa.
Ti ćeš doznat, ako su za grudu
Zemlje svoje lili krvi česme,
I sudbinu kako su si hudu
U vječite okovali pjesme.
Čut ćeš, kako bjehu tvrdom jakom
Čovječanstva prosvjetnome rodu;
Kroz stoljeća branili ga šakom,
Spasili mu vjeru i slobodu.

Pojmit ne ćeš samo, je l' im jača
Snaga uma il mača, —
Jer su kadšto usred bojne buke
Pograbili pero još u ruke,
Njim su čuvstva ocrтали vrela
Smjele misli, mašte plamen živi,
Satvorili ona sjajna djela,
Kojim i sad cijeli svijet se divi.

Tako pređi namrli nam slavu
A sa slavom ovu dragu zemlju,
Pak su onda naslonili glavu,
Tihi sanak da u groblju drijemlju.
Al iz groba glas nam šalju oni:
Nek na umu sveđ nam domovina,
Ne ćemo li, da ko zv'jer nas goni
Tuđim svijetom strašna kletva njina!
Kako i ja možda, sinko zlati,
Već nad groba crnim lebdim jazom,
Duša brižna htjela bi mi znati:
Hoćeš li mi ti djedova stazom?«

Sinčić — dotle mramornom u muku —
Na srdašce metnuo je ruku,
S tužnih misli glavica mu gori,
Al on ipak krepkim glasom zbori:
»Hoću, tato — kunem ti se vjerom, —
Radit u dan, učit u noć kasnu:
Junak bit ću mačem ili perom
Za tu našu domovinu krasnu!«

Sretnom ocu krupna suza kane:
Znamen sveta blagoslova nijema;
Sinčića si žarko ljubiti stane,
Pa ga onda na počinak sprema.

Zimska nojca pustim vlada dolom,
Ljudi u san tonu po svem selu;
Sniježak prši — svakom stablu golom
Rad bi natko košuljicu bijelu.

Hrvatskoj

Ja znam, da nije danas više moda
Pred tobom sagnut ponosno si čelo,
I skidat pjesmom zlato s nebna svoda,
Ovijat njim ti mučeničko tijelo ...

Al ja sam, prosti, nešto glave svoje
I ne ću kanit navika se starih:
Ja pjevam noću, kad se zvijezde roje,
I danju, kada svijetom sunce jari.

Pa komu sve te da namijenim pjesni,
No tebi, kojoj crn se otpad sprema:
Med djecom tvojom već ti borba bjesni
Za tuđe ... ko da tvoga više nema ...

Al bila pri tom kakve gođer sreće,
Pjevača tvoga ništa ne okrene —
Ja volim tvoje ruho i od vreće
No tuđe: bilo baš od svile cijene.

I zato će te dalje ko i prije
Sve pjesme moje, majčice, da slave —
Ja znam, da danas to već moda nije,
Al, ja sam, prosti, nešto svoje glave!

S. S. Kranjčević

Zavjet

Ne ljubiti tebe mučenički dome,
Za tebe ne dat isti život svoj,
Oj, kak' bih mogo, kada na tlu tvome
Sa mlijekom majke duh usisah tvoj?

Da, ljubim tebe, al ljubavi sila
Ne da mi gledat da robuješ ti,
Već sjeća me, da i u mojih žila
Prevruća krvca za osvetom vri.

Al mladom brzo skršili bi krila,
Jer dosuđeni još nij' došo čas —
Al nij' daleko, domovino mila,
Pa sunce božje grijat će i nas.

A kad se narod na osvetu sjati,
I ja ko sinak ustati ću tvoj,
Pa s milim Bogom, s milim Hrvati
U osvetnički pohrlit ću boj.

Tad vrele krvce poteći će mnogo,
A smrt će harat, čudit će se sv'jet;
Nu tko tad smrti bojat bi se mogo,
Kad za dom mili slatko je umr'jet.

Pa makar pao — za te past ću milu,
Slobodno mr'jet ću — ne ko crni rob,
A ti tad, majko, u slobodnom krilu
Poginulom češ sinku dati grob.

Pozdrav

Neprelomnim krilom sa dalekog kraja
Kud glinovit Tibar mutne valja vale...
Moja miso hrli, a do onog raja,
Gdje su mnoge suze uz znoj krvav pale.
Tebi mlađan hitim, tebi vilo speta,
Tebi krasna majko po Judam prodana,
Tebi tužni rode — uspomena sveta
I slavo i boli ranih mojih dana!

Nemila li sudba otrgla me od tebe,
Sa ustana tvojih s' zagrljaja tvoga,
Nek u tuđoj zemlji srce moje zebe,
Do dna pijuć kalež roba ubogoga.
Daleko mi jesi, al uzdasi zdvojni,
Što ih tužna šalješ ocu tvomu Bogu
Zgađaju mi srce, kao nož ubojni ...
Pomogo bih tebi, ah, da samo mogu!

Pomogo bih tebi... al još nije hora
Još ispila nisi kaleža gorčine;
Usud to ti dao — tako biti mora,
Znojem, da ti plaćat harač otkupnine!
Oh! da znadeš: koli srce mi se c'jepa,
Kad ti vidim suzom sve v'jekove pune!
I u zdvojnoj boli, majko moja l'jepa
Trn ti svaki ćutim mučeničke krune.

Želiš vidit sina l', pitat: kako mu je... ?
Gledaj! oh tuđinstvo nad se je svelo,
Zapušten je — samac — a rešetka tu je,
Na studeno gvožđe znojno tišće čelo ... !
Milo dahne lovor Italije bajne,
Al do njenih čara meni majko nije —
Trgaju mi mozgom misli crne, vajne
Ne znam da li živim, grob li jur me krije?

Al da sasma zdvojim, jer nam tek robovat... ?
Ne! ja kroz mrak vidim bolje tvoje doba,
Divovi će tvoji lanac ti otkovat.
Oni će te dignut, da si i sred groba.
Dok mu oko tužno tek sadašnjost plače
Ja kroz suze viđam i Davida tvoga...
Golijatske pandže, gdje te već ne tlače,
Gdje slobodna slaviš osvetnoga Boga.

Pa mi budi zdravo, oj, daleki kraju,
I ti sinje more, oj', kol'jevko moja!
Zdravo, zdravo! slatki domovinski raj
I sve kćerke tvoje i sva djeca tvoja!
Upri čvrstim mahom, Ti sputani rode —
Pošten uv'jek otkad sv'jet te je poznavo —
Uz divove stupaj do slobode ...
Pod okriljem Boga zdrav mi budi, zdravo!

Na Nehaju

Bje noć, kad s gola Nehaja mi visa
Na tamno more mutan pogled pao,
Kad zirnuh okom preko ljuta klisa
Slobodu gdje je Uskok branit znao —
Bje noć, i svuda goli gledah kamen
I disaj slušah rodišta mi draga,
U duši sveti gorio je plamen
A gorak uzdah proklinjo mu vraga.

I stajah tako. .. plakat mi se htjelo,
Nad kamnom sudbom ispod kamen — grada
I drhtalo mi tajnim strahom t'jelo
A srce tisuć ovijalo jada
I mišljah: tako sjećaju se tebe
I tvoje slave nekadanjeg sjaja
Kad za druge si, više neg za sebe
Ti krotit znao i lava i zmaja?!

Da to je prošlo, sad od slave tvoje
Tek djeci tvojoj jedan osta znamen,
Poštenje čisto kao sunce što je
I značaj tvrdi neg što živac kamen.
To zapis svet ti, za njim da mi segneš,
Ta u njem sva ti orlovska je snaga
I ne boj mi se pošteno li pregnješ
Ti v'jek ćeš svoga odrvati vraga!

Ušutjeh — zanos svladao me mlađan
I snatriv klonuh pod zidine slavne,
Oćutjeh pokoj da me blaži slađan
I slavlje zgledah posred noći tavnje:
Sve s mora, gora rod se kupi bratski
Na povrate je sa krvava pira
A srca stresa poklik svehrvatski:
To rob se krvlju dovinuo mira!

I prenuh se: sa Nehaja visa
Na tamno more pogled mi je pao
I zirnuh okom preko ljuta klisa,
Slobodu gdje je Uskok branit znao...
Pa kliknuh: Živi moj uskočki grade
I tvoja sunce ogrijat će vrata,
Da, i ti svoje prebolit ćeš jade,
I puknut zora slobodi. Hrvatal

Hrvatskoj

Raskrivaj se raj, planite nebesa
S anđeoskog plama u tom hramu svetom,
S nje kad kopren skidam; u prah iz čudesa,
U prah pred tim mnoštvom, pred tom ženom
U prah pred tim boštvom, pred tom ženom spetom!
Sa krvava gvožđe zarđalo znoja
Takvu li te gledam, tužna kakva li si
Izmučena majko, oj Hrvatsko moja?!

Skršenoj na dasci drhturiš li tako
Kraljice o časna, lijepa i tužna?!
Podupr'jevši glavu, trajuć kojekako
Tu zar, majko, čekaš čas pokopa suzna?!
O zar zbilja klone, pa ti usnut valja
I osjećaš skori grob da čeka tebe — ?
Lažna ptica kuka: prah da zadnjeg kralja
I budućnost tvoju za uv'jek pogrebe!

Ne boluješ smrtno, što o žiću dvojiš,
S tegotnijeh rana padaš u očaje!
Samo težak uzdah za uzdahom rojiš
Da si djecu kuneš srce ti ne daje,
To je srce majke, milosrdna dara
Mileno i blago kao doba cv'jetno
I to srce puno nebeskoga žara,
Mila moja majko, ono nije sretno.

Šta ćeš? Je l' da kucaš nesinu o vrata,
Da moljakaš ono, što te Bogo patri
Ah, ta tebi ne bi mnogi od Hrvata
Dao ni da žila otopiš o vatri!
Gotove su ruke da pograbe Tebe
Pod konopac da te preprodadu gr'ješno,
Komu li si majka? mareć tek za sebe
Osim novca sve je tvojoj djeci sm'ješno!

Pogledaj me majko, gdje preda te padam
Sretan što te majkom slatko zvati smijem;
Tu u tvoje krilo mlado čelo skladam
Tu o tvome vratu dug zagrljaj vijem!
Sve je moje pusto, c'jelim, majko, plamom
Preda te se spuštam, sve si moje milje,
Jednom dušom dišem — tebi žrtvovanom,
Jednu crkvu imam — tvoje to okrilje!

Tu se mlađan kunem: još nas ima dosti
Prokušanih b'jedom, odvojenih jadom;
Prokleli smo ovaj život od milosti
Tebe ćemo dići — ma i krvnim radom!
Do patničkog krsta sve nas oko nosi,
Zapinje o čelo raspetom božanstvu;
Zavidna nam usna krunu ono prosi
Nek bi tebi bili, Ono što čovječanstvu!

Oj Hrvatsko sveta, kad ću tako za te
Pod žrtvenik klonut čela žarka, vedra?
I slobode traci kad će da te zlate
U grobu će mrtva zadržtati njedra.

Možda za te slave ti ćeš tugo moja,
I moj uz prah stati i prošaptat tiho:
»Snivaj, grob ti čuva majka evo tvoja,
Mrtav si mi ponos, živ mi vjera bio!«

A gle, majko moja, dok se ovo bijem
Daj da s tvog putu nikad ne bih skreno
Pusti da ti ruke o vrat slatki vijem —
Da tvog srca nemam ja bih davno sveno!
Ti me tako kr'jepi, ti me vodi sobom
Kroz trnje i tamo, slava gdje je tvoja,
Da uznognem, majko, vragu ti nad grobom
Kliknut: »Zdravo sretna, oj, Hrvatsko moja!«

Domovini

Širi ruke, majko roda,
Čeda tvoja dar ti nose:
Krunom slave trudna ploda
Vjenčaju ti zlatne kose.
Širi, majko, tople grudi,
Dar je ovaj tvoja dika;
Anđeo se slave budi
I vrh tvoga žrtvenika!

Znam u kolu gordih vila
Tuđe krvi, tuđeg sv'jeta
Teška li je sudba bila
Zgaženog ti lovor — cvjeta;
Tuđe vile, tuđi ljudi
Gledali su sm'jehom na te,
Uzdisale tvoje grudi;
Ali tko je pito za te?!

Pometnuše ime tvoje,
Pometnuše, živi da smo,
I da ono ralo svoje
U mačeve prekovasmo.
Evropi je cv'jeće cvalo,
Tvoja krv ga zali sveta;
A ti osta janje malo,
Što odnosi grijeha sv'jeta.

I kada si venut stala
S tuđe, majko, brige krive,
Tad je jedna suza pala
Niz božije oči žive,
Te orosi puna žara
Tvog seljaka ruke vr'jedne,
Tvog radnika ubogara;
Sve ti gladne i sve žedne!

Davne dane, duga ljeta,
Uz komadić skrbna kruha,
Pregnu sinak tvoga sv'jeta
Čvrste ruke, mirna duha.
Genij rada pred njim leti,
Napr'jed, napr'jed staze vode,
Za Hrvata gdje se sv'jeti
Zv'jezda sv'jesti i slobode!

Genij rada s njim koraca,
I kroz polja i kroz gore
Na talas se s njime baca,
U utrobu zemlje ore;
Gdje je naša kuća mala,
Tu domaću prede žicu,
A djedovskih glas gusala
Čini medom večericu.

Znoj i suza svijest griju,
Gdje anđeo rada vodi;
Žuljne ruke v'jenac viju
Napretku ti i slobodi!
Mučno smo ga, majko, pleli
Nek je ljepši tvojoj sreći,
Cv'jeće s njega nek ti veli,
Što ne može usna reći.

Mahni, majko, svetom rukom,
Čeda svoja blagoslovi;
Ta motikom, tvrdom kukom,
Stvorismo ti darak ovi,
— O a takvi, majko, dari
Novom snagom krvcu hrane,
Ko da mlado sunce žari
Prolistale vite grane.

I žarit će! Dok nas bude,
Listati će stablo tvoje,
Dok je one svete grude,
Kud se naša čela znoje!
Ti ponosne širi grudi,
Dan je ovaj tvoja dika, —
Vila slave već se budi
Uvrh tvoga žrtvenika.

Moj dom

Ja domovinu imam; tek u srcu je nosim,
I brda joj i dol;
Gdje raj da ovaj prostrem, uzalud svijet prosim,
I ... gutam svoju bol!

I sve što po njoj gazi, po mojem srcu pleše,
Njen rug je i moj rug;
Mom otkinuše biću sve njojzi što uzeše
I ne vraćaju dug.

Ja nosim boštvo ovo — ko zapis čudotvorni,
Ko žića zadnji dah;
I da mi ono pane pod nokat sverazorni,
Ja past ću utoma.

Ah, ništa više nemam; to sve je što sam spaso,
A spasoh u tom sve,
U čemu v'jek mi negda vas srećan se je glaso
Kroz čarne, mlađe sne!

Kroz požar, koji suklja, da oprži mi krila
Ja obraz pron'jeh njen;
Na svojem srcu grijem već klonula joj bila
I ljubim njenu sjen.

I kralje izn'jeh njene i velike joj bane,
Svih pradjedova prah,
Nepogažene gore i šaren — đulistane
I morske vile dah.

... Ja domovinu imam; tek u grud sam je skrio
I bježat moram sv'jet;
U v'jencu mojih sanja već sve je pogazio,
Al ovaj nije cv'jet.

On vreba, vreba, vreba... a ja je grlim mukom
Na javi i u snu.
I preplašen se trzam i skrbno pipam rukom:
O je li jošte tu?!

Slobode koji nema, taj o slobodi sanja
Ah ponajljepši san;
I moja žedna duša tom sankom joj se klanja
I pozdravlja joj dan.

U osamničkom kutu ja slušam trubu njenu
I krunidbeni pir
I jedro gdje joj bojno nad šumnu strmi pjenu
U pola mora šir!

Sve, cvjetno kopno ovo i veliko joj more
Posvećuje mi grud,
Ko zv'jezda sam, na kojoj tek njeni dusi zборе,
I ... lutam kojekud.

Tek kad mi jednom s dušom po svemiru se krene,
Zaorit ću ko grom:
O, gledajte ju divnu, vi zv'jezde udivljene,
To moj je, moj je dom!

A. G. Matoš

1909

Na vješalima. Suha kao prut.
Na uzničkome zidu. Zidu srama.
Pod njome crna zločinačka jama,
Ubijstva mjesto, tamno kao blud.

Ja vidjeh negdje ladanjski taj skut,
Jer takvo lice ima moja mama,
A slične oči neka krasna dama:
Na lijepo mjesto zaveo me put!

I mjesto nje u kobnu rupu skoćih
I krvavim si njenim znojem smoćih
Moj drski obraz kao suzama.

Jer Hrvatsku mi moju objesiše,
Ko lopova, dok njeno ime briše,
Za volju ne znam kome, zbiru u uzama.

Iseljenik

Na dalek evo krećem put
Spram tužnih tuđih strana,
Od bola puca moja grud,
U srcu pišti rana:
Oj zbogom kućo, drago selo zbogom,
Ja ostah samac, sam sa mojim Bogom

Sa grunta mog me tjera dug
Za porez i lihvara
Zapljeniše već i plug.
Dok čopori Mađara
Ko nekad Turci ono malo grabe,
Što ostade od doklaćenog Švabe.

Tek nebo, more, magla, dim —
Ah, osto doma da sam!
Al' živjet doma nemam s čim,
Na svomu prosjak ja sam,
Jer rodna zemlja sinu je tuđina,
A Hrvatska je strancu domovina!

Ko slijepac hajd u novi svijet,
Da budem novo roblje,
I ne znam, gdje ću samac mrijet,
A seosko će groblje
Pod križem moga djeda čekat mene,
Dok vani budem crko, kao štene.

Ah proklet bio onaj čas,
Kad rodih se Hrvatom,
Jer tuđinski nas glođe pas,
A konop nam za vratom.
Dok zemlja naša ima samo groba
Za svaki trzaj hrvatskog roba.

Ej kamo sreće, da me val
Tog silnog okeana
Na kakav topli baci žal,
Gdje sunce novog dana
Za ropstvo ne zna ljudskih miliona
I grije sreću novih Robinzona.

Robijaški ću dlanat ja,
Da spasem očevinu,
Od brige neću naći sna,
Dok žena već pri vinu
Sa bogzna kime s rukom ispod ruke
Profućkat moje uštedene muke.

Moj Bože, hoću l' ikad ja
Sa rukom oko vrata
U oko gledat, kako sja
I slušat njegov »tata«:
Sve preko okeana gledam to siročē
I slušam kako cvili: »Oče, oče!«

To sunce što me grije sad,
I sinu mom će sjati,
Pa kada bude momak mlad,
On, jadnik, neće znati,
Da zajednički sunce tek imamo,
Na svijetu sunca — mrve sunca samo.

Na dijete moje, bijedni crv,
Sa moga debla grana,
Moj mili sin i draga krv,
Cvijet moga jorgovana,
Kad dođem kući, bude l' hude sreće
Moj rođen sin me više poznat neće !...

Što moju ženu čeka sad,
Ne pričajte mi, ljudi:
Obljubit će ju žandar mlad
Il' onaj financ ljudi,
A moje dijete iza kućnih vrata
Će tepat nemoćnički: »Tata, tata!«

A doma vratim li se kad,
Ja kopile ću naći,
Pa pustiću krvcu tad
I majci mu i ćaći:
Amerika poštedi l' moju glavu,
Donijeti ću je, al' za Lepoglavu.

Izgubih s otadžbinom, sve,
Što imam na tom svijetu:
I ženu, dijete, sve — al' ne
Slobodu moju svetu,
Slobodu moju svetu,
Pa bit ću radnik, biti ću siroma,
No slobodan ću bit — što nisam doma.

No šta će meni tuđi krov,
Sloboda tuđeg kraja?
Tek kod kuće je blagoslov,
A svog bez zavičaja
Je teško živjet, teže još umrijeti:
Jer svaka ptica svome jatu leti.

Slobode traži samo, gdje
Ti zbori majke mljeko!
Po narodu si svome sve,
Bez njega — Niko, Neko,
Pa plačeš ko nad vodom Babilona,
Na zvuk kad misliš seoskoga zvona.

Pri Sv. Kralju

Prizor Stjepanovog Doma
Priča gotski san.
Modri tamjan i arome
Puni sveti stan.

Stanac kamen, hrabri Toma
Erded, Bakač ban,
Herroj sisačkoga sloma
Sja ko onaj dan.

U katedralu, kad su teške noći,
Na banov grob zna neka žena doći
S teškim križem cijele jedne nacije,

A kip joj veli: Majko, audiat reges:
Regnum regno non praescribit leges,
I dok je srca, bit će i Kroacije!

Gospa Marija

Ima jedna mala gospo Marija
Što sve mi draža biva što je starija.

Jer ona me je prvog trudno rodila
Za ručicu me slabu prva vodila.

Prva me na ovom svijetu volila
Prva se za mene Bogu molila,

Kupala me suzom, Bog joj platio,
Anđeo joj suzu suzom vratio;

Dojila me mlijekom svoje ljubavi
Učila me ovaj jezik ubavi,

S kojim ću i onda slatko tepati
Kada ću za plotom možda krepati.

Samo tebe volim draga nacijo,
Samo tebi služim, oj Kroacijo,

Što si duša, jezik, majka, a ne znam,
Za te živim, samo za te, amen!

Vladimir Nazor

To davno bješe ...

To davno bješe... krv i suze tekle
Sred burna vijeka — al' i sunce sjalo;
Sjajne su munje gustu tamu sjekle,
Dok sve nam klonu — u noć crnu palo.

Val prođe, al' još dirnute luči
Odsjevi bliešte pred našim očima,
Još vihor drevni žilama nam huči,
I kremen niče u našim srcima.

Slaga, tko reče, da smo lovor grana,
Melem na rani, duga u oblaku:
Mi porod jesmo vuka i arslana!

Što davno bješe i sad je u nama;
Još snaga stara tjera čvrstu šaku,
Da digne zide porušenog hrama.

U selo

Dan velji selu cetinjskome svane.
Kralj ispred kuće županove sjaho.
Kmeti se kupe; promatraju plaho
Vladare, gospe, velmože i bane.

Dotrko župan: — Svetla kruno, gdje si
Sjahao? Selo kukavno od vieka ...
— Župane, tu ću ostati. Donesi
Pogaču crnu i zdjelicu mlieka. —

Kmetici maše ... Žena strepi. Njeno
Čedo kralj svoja na koljena sjede.
Dijete isprva gleda prestrašeno.

Trak sjajan sinu u zjeni veseloj.
I crvić kralju po bradi bijeloj
Ručicom tapka; ciče: — Djede! Djede!

Rotna gomila

I.

Narod se smrknu, uskomeša, plane:
— Ne ćemo u rat, u zemlju daleku!
Silniče, glava u prah pane! —

I starac neki spram šatoru jurnu;
Kamenom kralja u čelo pogodi,
A vladar skoči, mač mu u grud turnu.

Zatuli mnoštvo, kupi se i roji.
Kiša kamenja odasvud se prosu.
Sam, ranjen, krvav kralj uspravan stoji

I kliče: — Vječna nek vas mora davi!
Svijetlu krunu Tomislava kralja
Gledali odsad tuđincu na glavil —

A mnoštvo urla, kam za kamom pada.
Zakopan kralj je do pojasa. — Viri
Iz onog stijenja krvare mu brada.

Zloguko kriče izranjena usta:
— Hrvati, uvijek tužno roblje bili! —
Kremena kiša bije teška, gusta.

Nestade glave. Jošte zrakom prši
Stijenje teško, i srdžba ne jenja ...
Glas zamre .. . Puk se razilazi. — Strši

Sred polja grdna gomila kamenja..

II.

Oj Dmitre, ja sam, tužna tvoja žena!
— Madžarska jeno, ti si meni teža
Od ove teške gomile stijena. —

Oj Dmitre! Pala duboka je tmica
I kiša lije. Rieku suza roni
Na grobu tvome Lepa udovica.

— Ne plači! Voda izjela mi oči
I kosti skvasti; žarča od žerave
Žeže me suza, što se niz kam toči. —

Nisam li tebi, dragi, govorila:
Zgnječi te zmiје, gamad utamani...
Oj tugo moja! Oj sudbo nemila!

Umukni ženo! Do grobnice moje
Dopire urlaj olujine noćne,
Al' mir mi krati jaukanje tvoje. —

Na njih ću, Dmitre; zvati svoga brata.
Koliko tebe pogodilo kama,
Toliki lanci sputat će Hrvata.

— Odmakni, idi! Nosim na grudima
Kraljevstva jednog teške ruševine.
Pusti me tužim nad svojim jadima

Uz pljusak dažda i huku vjetrine. —

Zvonimirova lađa

Još je tu. Na tvrdoj siki
Jošte leži nasukana.
Osamsto minu ljeta,
Što je mlate sa svih strana.

Što je lome i drmaju
Burni vali i oluje.
Slomila se, prignula se:
Na piesku je — al' još tu je!

Pokraj Drača i Sasena,
Blizu Krta, pred Avlonom
Borila se ona slavno
I s galijom i s dromonom.

Na njojzi je sto tragova
Udaraca i uvreda,
Na njojzi je sto znakova
Veljih slavlja i pobjeda.

Sanja liepim o zemljama,
Hole borce i galije,
A vjetar joj krmu ruši,
A talas je o bok bije.

Konop zuji u vjetrini:
— Ko lanac sam gvozden bio
Kad o meni, svet, slobodan,
Kockasti se barjak vio. —

Škriplje krma: — Gdje si sada,
Snažna ruko kormilara?
Zašto, more uvijek na me
Tvoj se ljuti bies obara? —

A utroba u mećavi
Noćnoj ječi: — Oj, ta sika
Do kada će da me drži
U čeljusti od čelika? —

I lađa se zdvojno trza:
— Zar da ovdje tužno gnijjem?
Dignite me: neka djipnem,
Nek zajedrim morem tijem! —

Osamstoto ljeto teče
I sve vali lađu biju,
I sve sikću munje žive,
I jesenje kiše liju.

Snažno o nju udaraju
Vjetar, talas i oluje.
Slomila se, prignula se:
Na piesku je — al' još tu je!

S A D R Ź A J

ANTUN pl. MIHANOVIĆ :	
Hrvatska domovina	9
AUGUST ŠENOVA :	
Smrt Petra Svačića	11
Budi svoj	16
Hrvatska pjesma	18
U spomen Dmitra Zvonimira	19
Klevetnicima Hrvatske	21
HUGO BADALIĆ :	
Himna „Zvonimirova“	25
PETAR PRERADOVIĆ :	
Putnik	26
Zora puca	29
Bože živi !	30
AUGUST HARAMBAŠIĆ :	
Hrvatskoj	31
U nevolji	33
Narodu	36
Ružmarinke	38
ĐURO ARNOLD :	
Domovina	39
Hrvatskoj	42
S. S. KRANJČEVIĆ :	
Zavjet	42
Pozdrav	43
Na Nehaju	45
Hrvatskoj	46
Domovini	48
Moj dom	50
A. G. MATOŠ :	
1909	51
Iseljenik	52
Pri Sv. Kralju	54
Gospa Marija	55
VLADIMIR NAZOR :	
To davno bješe	55
U selu	56
Rotna gomila	57
Zvonimirova lađa	58

TISKARA RE-KA-PA ZAGREB